

GÖTEBORGS UNIVERSITET OCH RANKNINGARNA

Hur går det egentligen?

**Ansvarig utredare: Magnus MacHale-Gunnarsson,
Planering & uppföljning**

Diarienummer: GU 2020/2794

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	4
Betydelsefulla internationella universitetsrankningar	4
Shanghai Ranking Consultancy	4
QS	4
Times Higher Education (THE)	5
Göteborgs universitets placering på totalrankningarna	6
Academic Ranking of World Universities (ARWU)	6
QS World Universities Ranking	10
THE World Universities Ranking	14
Diskussion	17
Göteborgs universitets placering på ämnesrankningarna	18
Diskussion	23
Göteborgs universitets placering på övriga rankningar	24
THE Golden Age Ranking	24
Best Global University Ranking	24
Round University Ranking	25
Webometrics	25
Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities	25
CWUR	25
Bilaga 1 – Bibliometrisk statistik för Göteborgs universitet	26

Sammanfattande slutsatser

Göteborgs universitet har under den senaste tioårsperioden utvecklats bättre än de flesta andra svenska lärosätena i *Academic Ranking of World Universities* och *THE World Universities Rankings*, och även bättre än de lärosäten från andra länder som var rankade i samma intervall år 2011. Universitetets styrka i dessa rankingar ligger framförallt i de bibliometriska indikatorerna. I *QS World Universities Rankings* har Göteborgs universitets utveckling totalt sett varit fallande, vilket även gäller jämförelsegruppernas.

Grovt sett placeras universitetet oftast i spannet 150–200. Huruvida det är en bra placering eller inte beror naturligtvis på vad man jämför med. De svenska lärosäten som Göteborgs universitet brukar jämföra sig med, och jämföras med – Karolinska institutet samt Uppsala, Lunds och Stockholms universitet – är nästan alltid högre rankade än Göteborgs universitet. En utförlig diskussion av vad detta beror på finns i [Gunnarsson \(2014\): Hur hamnade vi här? En analys av Göteborgs universitets resultat i internationella universitetsrankningar.](#) Samtidigt räknar IAU nästan 20 000 lärosäten för högre utbildning i världen, och då är placering 150-200 långt över genomsnittet.

När det gäller ämnesrankningarna finns de högsta placeringarna inom odontologi, vårdvetenskap, klinisk medicin, statsvetenskap, *public administration* samt biologi.

Bakgrund

Den första internationella universitetsrankningen, *Academic Ranking of World Universities*, publicerades första gången 2003, och Göteborgs universitet började följa rankningarna mer aktivt kring 2009–2010. Efter några års inledande osäkerhet kring rankningarnas natur, effekt och betydelse har universitetsvärlden nu vant sig vid rankningarna och antar i allmänhet en tämligen pragmatisk hållning till dem. Detta, i kombination med det faktum att antalet rankningar fortfarande är stort, gör att analysbehovet av rankningarna har förändrats från att förklara metoderna till att ge en bild av lärosätets position på rankningskartan. Föreliggande rapport försöker ge en sådan bild.

Betydelsefulla internationella universitetsrankningar

Ett flertal internationella universitetsrankningar har skapats sedan 2003, men de flesta röner i stort sett ingen uppmärksamhet alls utanför en mycket liten krets initierade personer. Det är istället tre rankningsproducenter som dominerar marknaden, och dessa beskrivs kortfattat nedan. Mer utförliga beskrivningar finns på medarbetarportalen.gu.se/organisation/utredningar/universitetsrankning/.

Shanghai Ranking Consultancy

Academic Ranking of World Universities, ofta kallad bara Shanghairankningen, är den äldsta av de internationella rankningarna. Den använder sig av jämförelsevis transparenta indikatorer: två som gäller vetenskapliga priser (främst Nobelpris), tre som gäller bibliometriska indikatorer, och en som relaterar de övriga indikatorerna till lärosätets storlek, mätt i antal akademiskt anställda. Metoden gynnar stora lärosäten med mycket naturvetenskap och medicin.

Förutom huvudrankningen publiceras också en stor uppsättning ämnesrankningar. För en del av dessa används viktiga vetenskapliga priser (inte bara Nobelpris) som en indikator, men för de flesta ämnen används enbart bibliometriska indikatorer.

QS

QS World Universities Ranking har publicerats sedan 2004 och vilar tungt på två anseendeundersökningar, en riktad till akademiker och en riktad till arbetsgivare. Förutom dessa används två indikatorer för internationalisering, en indikator som mäter antal akademiskt anställda per student, och en som mäter antal citeringar per akademiskt anställd. På grund av anseendeindikatorernas höga vikt gynnar rankningen stora, välkända, forskningsintensiva universitet.

QS publicerar också en stor uppsättning ämnesrankningar, vilka använder sig av anseendeindikatorer och oftast även bibliometriska indikatorer. Anseendeindikatorerna har i allmänhet högre vikt.

Dessutom publiceras flertal andra rankningar: *Latin America Ranking*, *Emerging Europe and Central Asia Ranking*, *Graduate Employability Ranking*, *Global MBA Ranking*, *Business Masters Ranking*, *Top 50 Under 50 Ranking*, *Best Student Cities Ranking*, *System Strength Rankings*, osv.

Times Higher Education (THE)

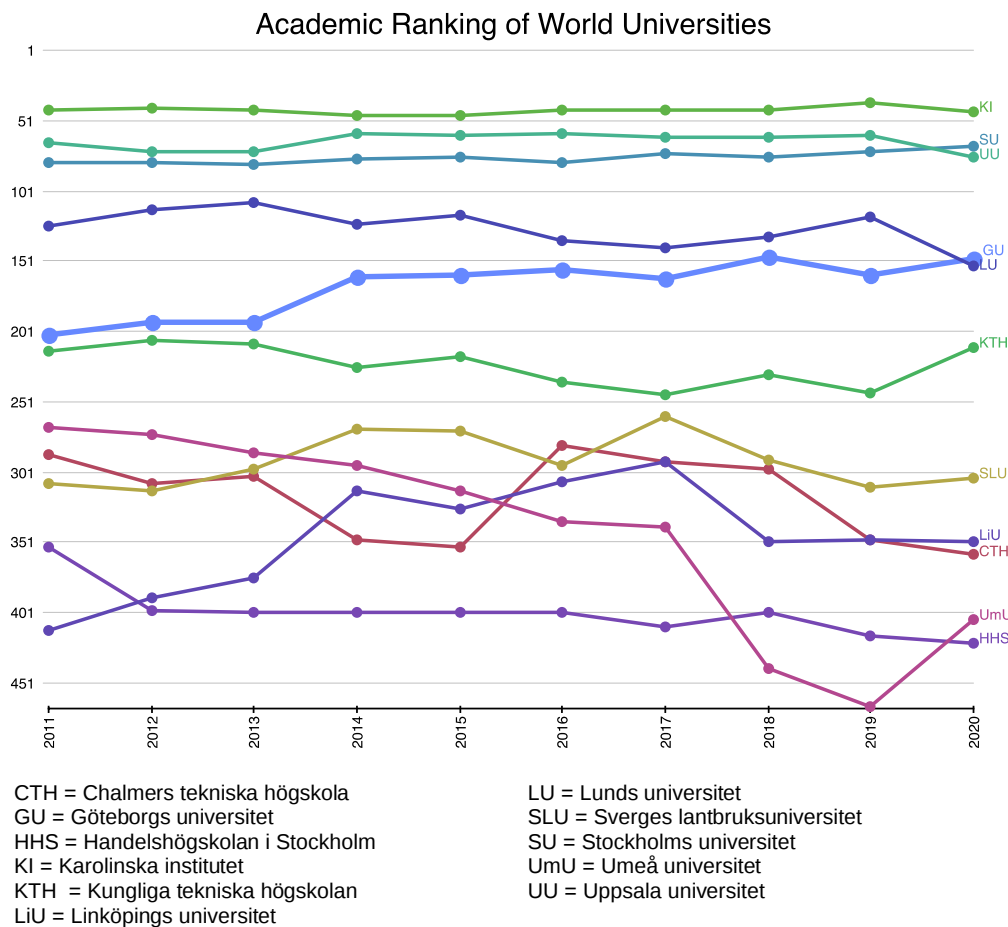
Den brittiska tidskriften *Times Higher Education* (THE) producerade till en början sin ranking i samarbete med QS, men avslutade 2010 det samarbetet och producerar sedan dess sin egen ranking, *THE World Universities Ranking*. Liksom QS ranking använder den sig av anseendeundersökningar, men viktar inte dessa riktigt lika tungt. De andra indikatorerna gäller bibliometri, intäkter, forskningsintensitet, internationalisering samt näringslivs-samarbete. Anseende och bibliometri väger tyngst. Metoden gynnar stora, välkända, forskningsintensiva universitet, men genom citeringsindikatorn får även mindre kända lärosäten, och lärosäten med mindre forskningsvolym, ibland en högre placering.

THE publicerar också ett, i sammanhanget litet, antal ämnesrankningar; ett par geografiskt baserade rankningar (USA och Japan); *THE University Impact Rankings* (som försöker mäta hur mycket lärosätena bidrar till FN:s globala mål för hållbar utveckling); *World Reputation Rankings*; *Young Universities Rankings* (lärosäten som är 50 år eller yngre); *Golden Age Universities* (mellan 50 och 80 år gamla), och flera andra.

Göteborgs universitets placering på totalrankningarna

Academic Ranking of World Universities (ARWU)

Nedan visas de svenska lärosätenas placering på ARWU sedan 2011. (Örebro universitet, Linnéuniversitetet och Luleå tekniska universitet visas inte; de ligger avsevärt längre ned på rankningen.)

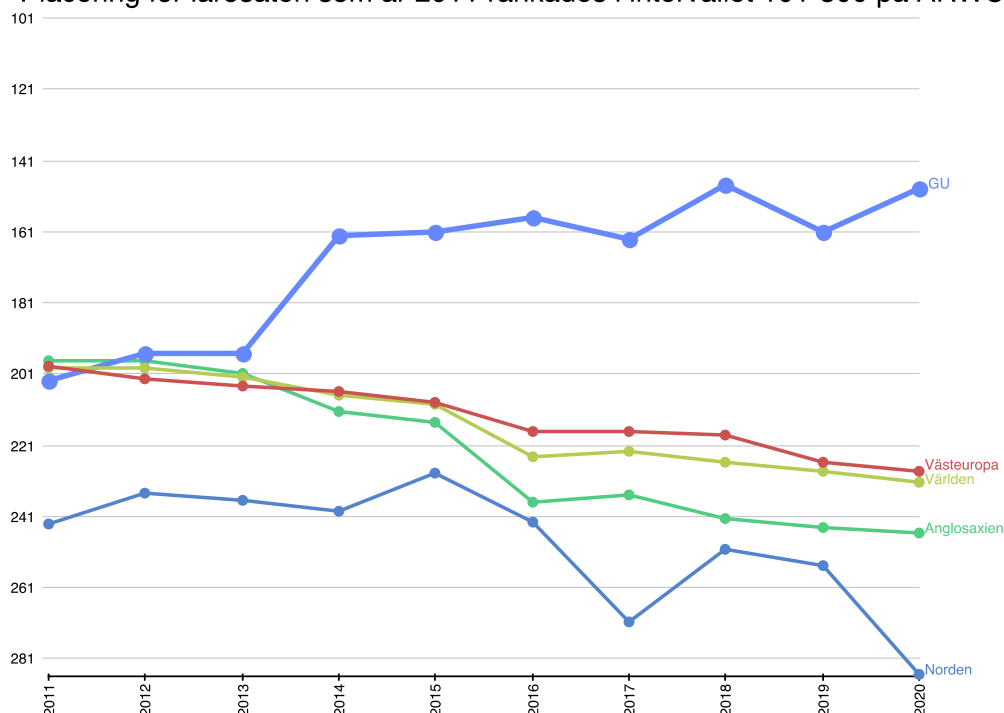

Figur 1: De högst rankade svenska lärosätena på Academic Ranking of World Universities.

Göteborgs universitet låg i början av perioden markant lägre än de vanligaste jämförelselärosätena Uppsala, Lund och Stockholms universitet. Stockholms och Uppsala universitet har, tillsammans med Karolinska institutet, legat tämligen stabilt, medan Göteborgs universitet steg ca 50 placeringar under perioden och gick 2020 förbi Lunds universitet, som istället har haft en sjunkande trend. Göteborgs universitets starka utveckling matchas endast av Linköpings universitet, som steg mer än 100 placeringar mellan 2011 och 2017, men som sedan har fallit tillbaka 50 placeringar.

I stället för att jämföra med enbart svenska lärosäten kan man jämföra med andra lärosäten som initialt låg i samma spann som Göteborgs universitet.

Placering för lärosäten som år 2011 rankades i intervallet 101-300 på ARWU

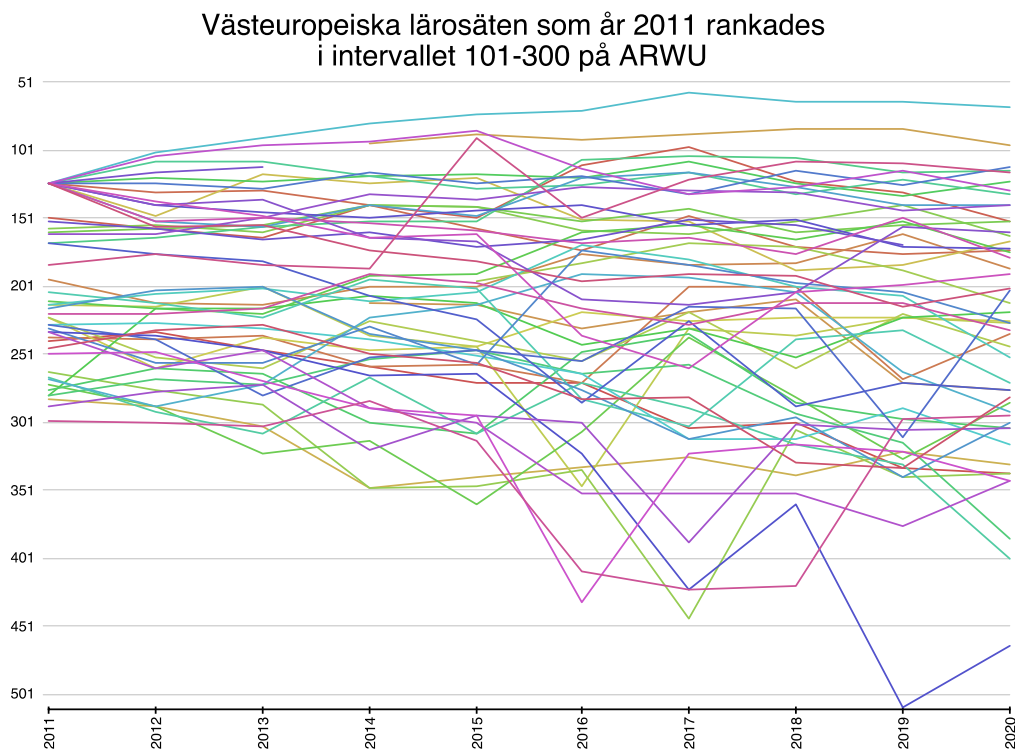
Figur 2: Lärosäten som rankades i spannet 101–300 år 2011 på ARWU. Jämförelsegrupperna visas som medelvärden, och det finns stor spridning inom varje grupp.

Kommentar: Notera att diagrammet endast visar spannet 101–300 år 2011. "Västeuropa" betyder alltså de västeuropeiska lärosäten som var rankade på plats 101–300 år 2011 (undantaget Göteborgs universitet), inte samtliga västeuropeiska universitet.

"Anglosaxien" = USA, Storbritannien, Kanada, Australien, Nya Zeeland och Irland.

Figur 2 visar Göteborgs universitets utveckling jämfört med andra lärosäten som rankades i spannet 101–300 år 2011. Alla jämförelsegrupper har haft en dalande utveckling, och förklaringen är att lärosäten som tidigare var rankade lägre än plats 300 har förbättrat sin position (ibland kanske genom sammanslagningar), samt att det har tillkommit nya lärosäten (särskilt från Ostasien: Under perioden ökade antalet ostasiatiska lärosäten i intervallet 1–300 från 26 till 52).

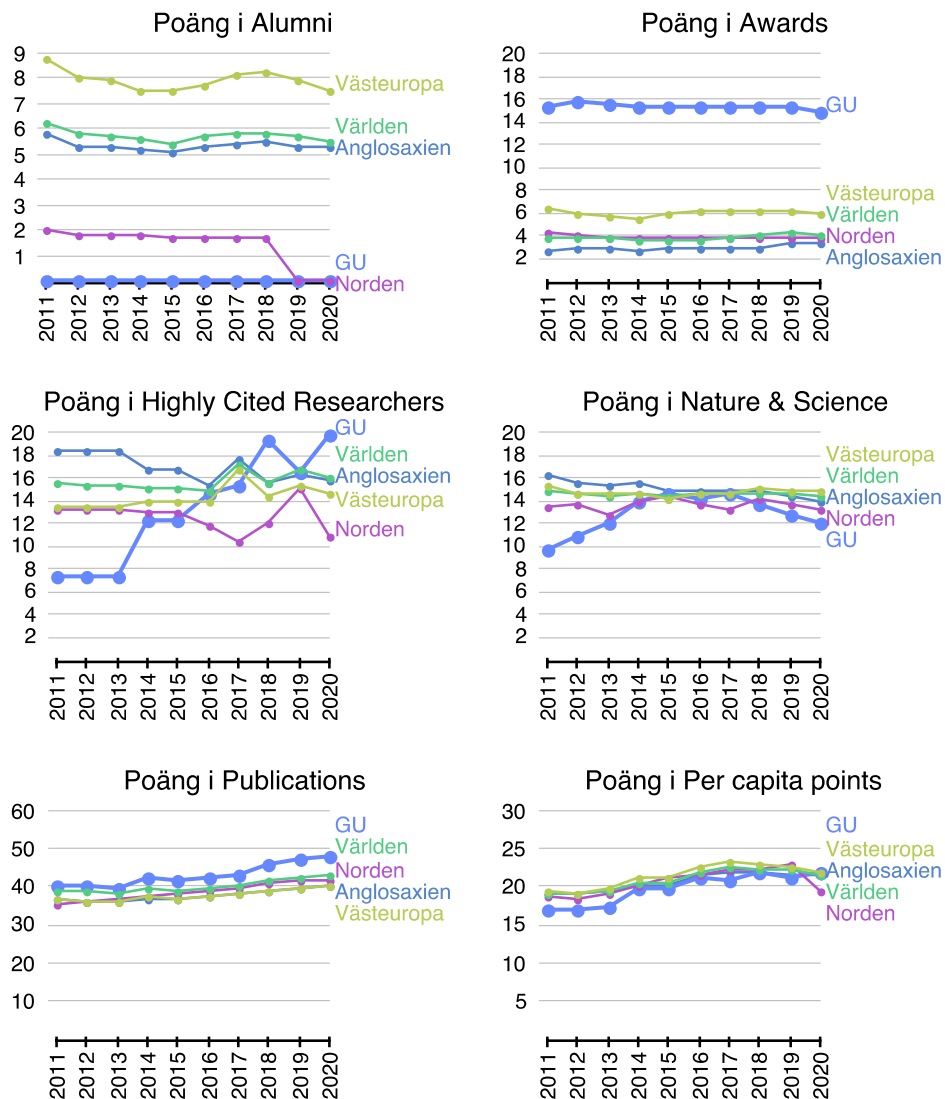
Diagrammet i Figur 2 kan ge intrycket att Göteborgs universitet är det enda universitet som har rört sig uppåt under perioden, men man måste minnas att jämförelsegrupperna visas som medelvärden, och att det finns stor spridning inom dessa grupper. Som ett exempel visas spridningen inom gruppen "Västeuropa" i figuren nedan.

Figur 3: Västeuropeiska lärosäten som rankades i spannet 101–300 år 2011 på ARWU.

Figur 3 visar den stora spridningen som finns inom gruppen "Västeuropa" i Figur 2. Det är alltså många lärosäten i jämförelsegruppen "Västeuropa" som har gått lika bra eller bättre än Göteborgs universitet, men som helhet, i genomsnitt, har gruppen sjunkit på det sätt som visas i Figur 2.

För att få en uppfattning om vad som ligger bakom Göteborgs universitets goda utveckling kan man titta på indikatorerna i rankningen.

Figur 4: Poäng på indikatorerna i ARWU för lärosäten i spannet 101–300 år 2011. Jämförelsegrupperna visas som medelvärden, och det finns stor spridning inom varje grupp.

Kommentar: Notera att diagrammet endast visar spannet 101–300 år 2011. "Västeuropa" betyder alltså de västeuropeiska lärosäten som var rankade på plats 101–300 år 2011 (undantaget Göteborgs universitet), inte samtliga västeuropeiska universitet.

"Anglosaxien" = USA, Storbritannien, Kanada, Australien, Nya Zeeland och Irland.

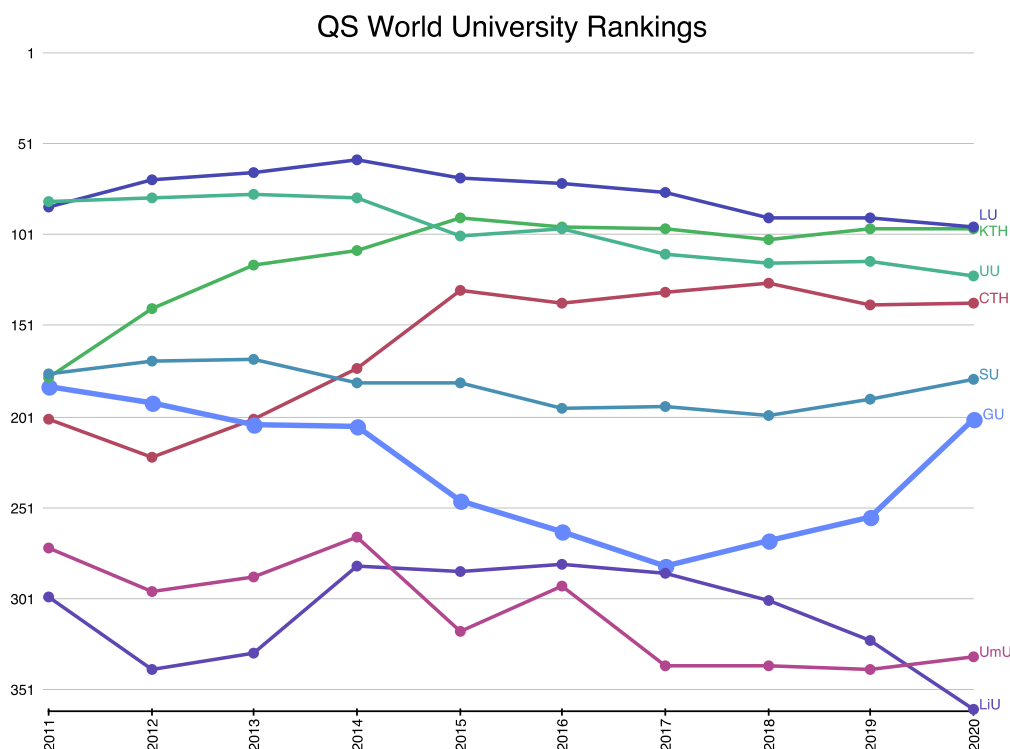
- Alumni: Antal mottagare av viktiga vetenskapliga priser (t.ex. Nobelpris) som doktorerat vid lärosätet.
- Awards: Antal mottagare av viktiga vetenskapliga priser (t.ex. Nobelpris) som var anställda vid lärosätet då priset delades ut.
- Highly Cited Researchers: Antal anställda vid lärosätet som ingår i Clarivates listor över världens högst citerade forskare.
- Nature & Science: Antal publikationer från lärosätet i tidskrifterna Nature & Science.
- Publications: Antal publikationer från lärosätet i Web of Science.
- Per capita points: Poäng i de andra indikatorerna dividerat på antal akademiskt anställda.

Indikatorpoäng är något av ett gungfly när det gäller universitetsrankningar, eftersom rankingsproducenterna ofta beräknar poängen så att indikatorerna ska vara balanserade gentemot varandra, och så att lärosätena mäts mot varandra snarare än mot någon yttre standard. Det kan finnas goda metodologiska skäl för det, men det innebär att indikatorernas poäng mycket väl kan öka för ett lärosäte ett år, samtidigt som placeringen försämras.

I det här fallet hittar vi den största förändringen i indikatorn *Highly Cited Researchers*, där det har skett stora metodologiska förändringar (2014, 2016, 2019 och 2020). Dessa förändringar har gynnat Göteborgs universitet, vilket förklarar den största delen av uppgången i totalrankning. En mindre del förklaras av förbättrade värden i indikatorn *Publications*.

QS World Universities Ranking

Nedan visas de svenska lärosätenas placering på *QS World Universities Rankings* sedan 2011.

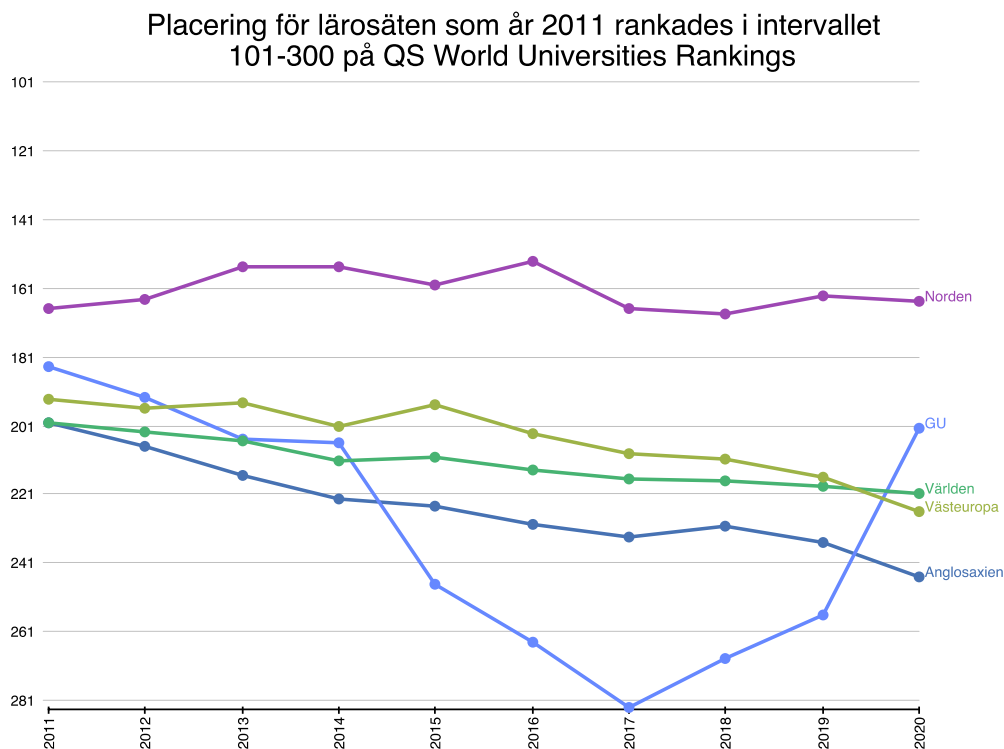
Figur 5: De svenska lärosätenas placering på QS World Universities Ranking 2011–2020. Se Figur 1 för lärosätesförkortningarna.

Göteborgs universitet låg i början av perioden på plats 184, vilket var markant lägre än Lund och Uppsala universitet, och något lägre än Kungliga tekniska högskolan och Stockholms universitet¹. Fram till 2017 sjönk Göteborgs universitet nästan 100 placeringar ned till 283, för att sedan stiga de tre följande åren och hämta upp den störta delen av tappet, till placering 202. Stockholms, Lund och Uppsala universitet har alla haft en svagt vikande

¹ Karolinska institutet har valt att inte delta i denna ranking.

trend under perioden, medan Chalmers och Kungliga tekniska högskolan har stigit ordentligt, en förändring som skedde under första halvan av perioden.

I stället för att jämföra med svenska lärosäten kan man jämföra med andra lärosäten som initialt låg i samma spann som Göteborgs universitet, oavsett land.

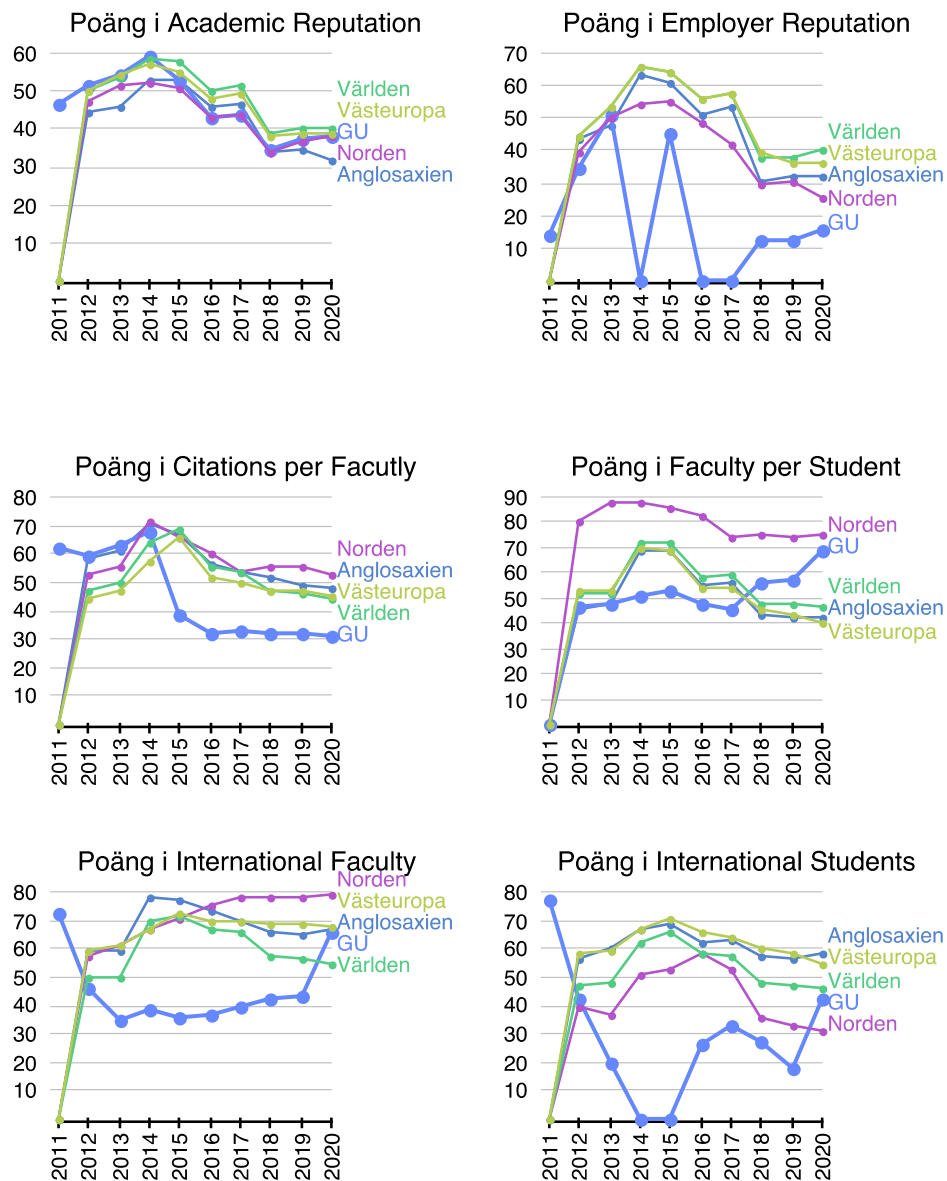

Figur 6: Lärosäten som rankades i spannet 101–300 år 2011 på QS World Universities Rankings. Jämförelsegrupperna visas som medelvärden, och det finns stor spridning inom varje grupp.

Kommentar: Notera att diagrammet endast visar spannet 101–300 år 2011. "Västeuropa" betyder alltså de västeuropeiska lärosäten som var rankade på plats 101–300 år 2011 (undantaget Göteborgs universitet), inte samtliga västeuropeiska universitet.

"Anglosaxien" = USA, Storbritannien, Kanada, Australien, Nya Zeeland och Irland.

Det mest slående i Figur 6 är Göteborgs universitets berg- och dalbana. För att få en uppfattning om vad som ligger bakom Göteborgs universitets utveckling kan man titta på poängen för olika indikatorer i rankningen.

Figur 7: Poäng på indikatorerna i QS World Universities Rankings för lärosäten som låg i spannet 101–300 år 2011. Jämförelsegrupperna visas som medelvärden, och det finns stor spridning inom varje grupp.

- Academic Reputation: Poäng i den anseendeundersökning som riktar till akademiker.
- Employer Reputation: Poäng i den anseendeundersökning som riktar till arbetsgivare..
- Citations per Faculty: Antal citeringar till lärosätets publikationer i Scopus, dividerat på antal akademiskt anställda, viktat per ämnesområde.
- Faculty per Student: Antal akademiskt anställda dividerat på antal studenter.
- International Faculty: Andel av de akademiskt anställda som har utländskt medborgarskap.
- International Students: Andel av studenterna som har utländskt medborgarskap.

Indikatorpoäng är osäkra och bör tolkas med försiktighet; se sid. 10.

Det fall som Göteborgs universitet uppvisar i rankningsplacering 2014–2017 (se Figur 6) förklaras av försämrade resultat i indikatorerna *Academic Reputation* och *Citations per Faculty*. Vad gäller *Academic Reputation* är det svårt att ge någon djupare förklaring, eftersom de underliggande uppgifterna inte är tillgängliga. Man kan notera att samtliga jämförelsegrupper (i genomsnitt) sjunker på samma sätt som Göteborgs universitet, bara i något lägre grad. I indikatorn *Citations per Faculty* skedde en metodförändring 2015 (en ämnesnormering), vilket påverkade Göteborgs universitet kraftigt negativt. Det efterföljande fortsatta tappet är mindre än för jämförelsegrupperna, och beror troligen på större konkurrens. (Indikatorn visar inte antal citeringar per anställd i absoluta tal, utan jämför med övriga rankade lärosäten.)

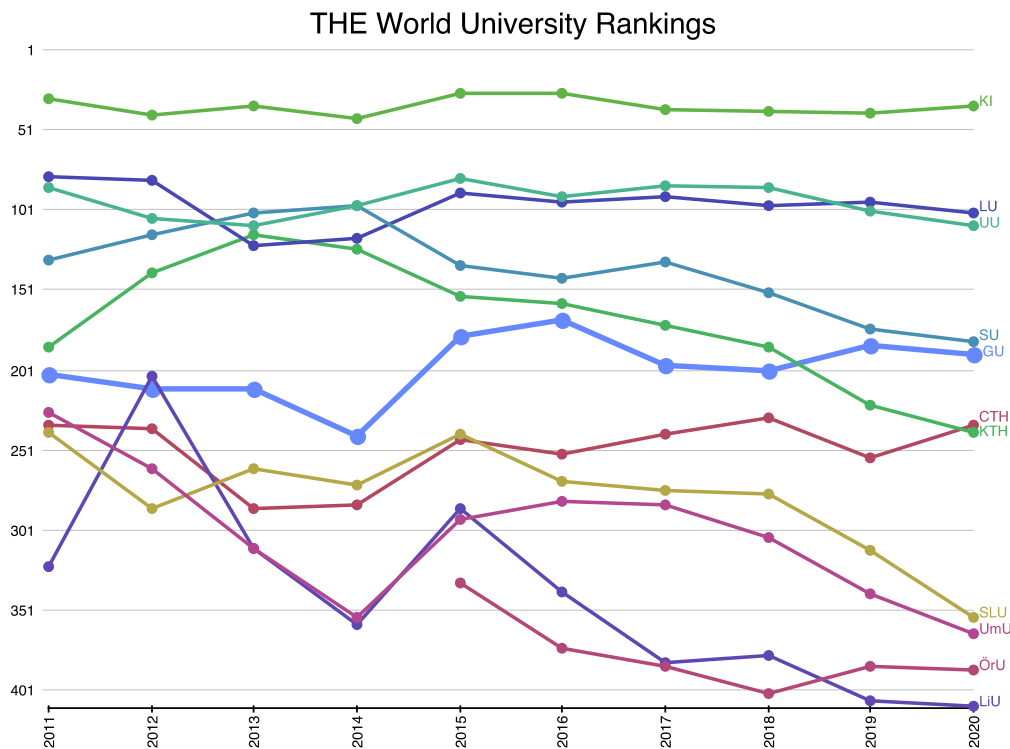
När det gäller Göteborgs universitets uppgång 2017–2020 återfinns den i flera underliggande indikatorer: i mindre grad de båda anseendeindikatorerna, tydligare i *Faculty per Student*, och för 2020 markant i de båda internationaliseringsindikatorerna. Uppgången 2020 berodde för båda indikatorerna åtminstone delvis på förändrad rapportering².

Det är värt att notera att de stora förändringarna i *Employer Reputation* inte får något större genomslag i totalplaceringen, eftersom den indikatorn endast har 10 % vikt.

² För *International Students* uppskattade vi tidigare antalet utländska medborgare bland studenterna utifrån deras behörighetsgivande utbildning, men nu köper vi uppgifter om medborgarskap för studenter från SCB, vilket vi tidigare gjort enbart för personal. Dessutom använder vi oss av en bredare definition av "utländsk medborgare": Även personer med förvärvat svenskt medborgarskap räknas som utländsk medborgare, helt i enlighet med QS definitioner. För *Faculty Students* räknar vi nu bara programstudenter; tidigare räknade vi samtliga studenter.

THE World Universities Ranking

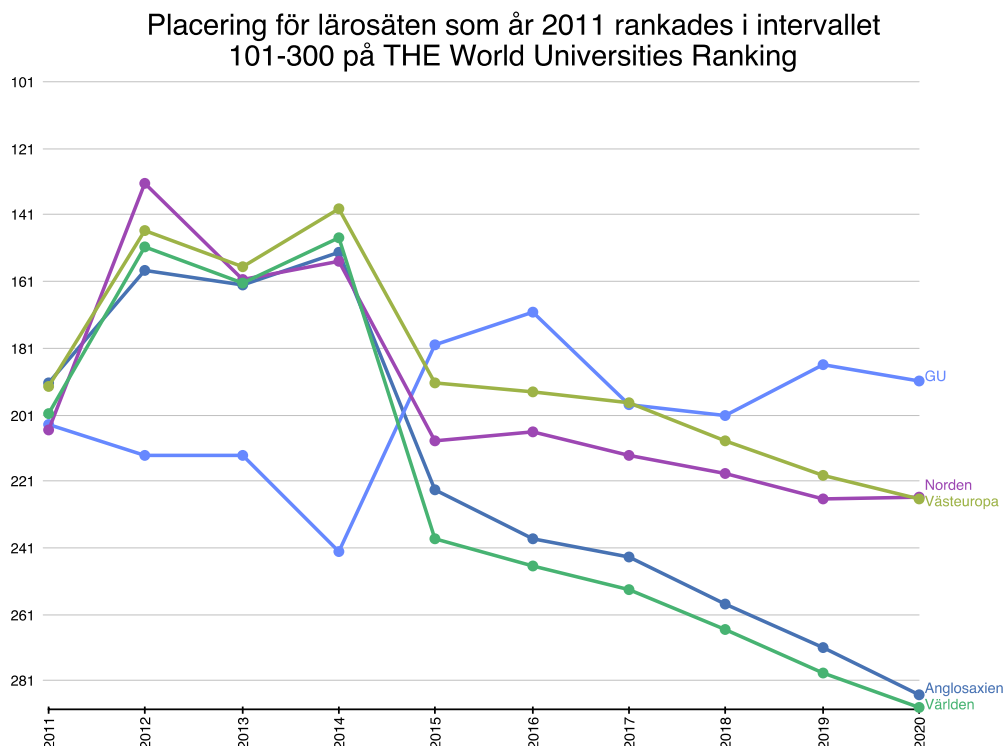
Nedan visas de svenska lärosätenas placering på *THE World Universities Rankings* sedan 2011.

Figur 8: De svenska lärosätenas placering på THE World Universities Ranking 2011-2020. Se Figur 1 för lärosätesförkortningarna.

Karolinska institutet har under hela perioden legat stabilt på en plats bland de 50 högst rankade. Göteborgs universitet låg i början av perioden strax under 200-strecket, och har under perioden rört sig både uppåt och nedåt, och ligger för närvarande på plats 191. Lund och Uppsala universitet visar svagt sjunkande trender under perioden, medan Stockholms universitet, Kungliga tekniska högskolan, Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå universitet och Linköpings universitet visar kraftiga fall.

I stället för att jämföra med svenska lärosäten kan man jämföra med andra lärosäten som initialt låg i samma spann som Göteborgs universitet, oavsett land.

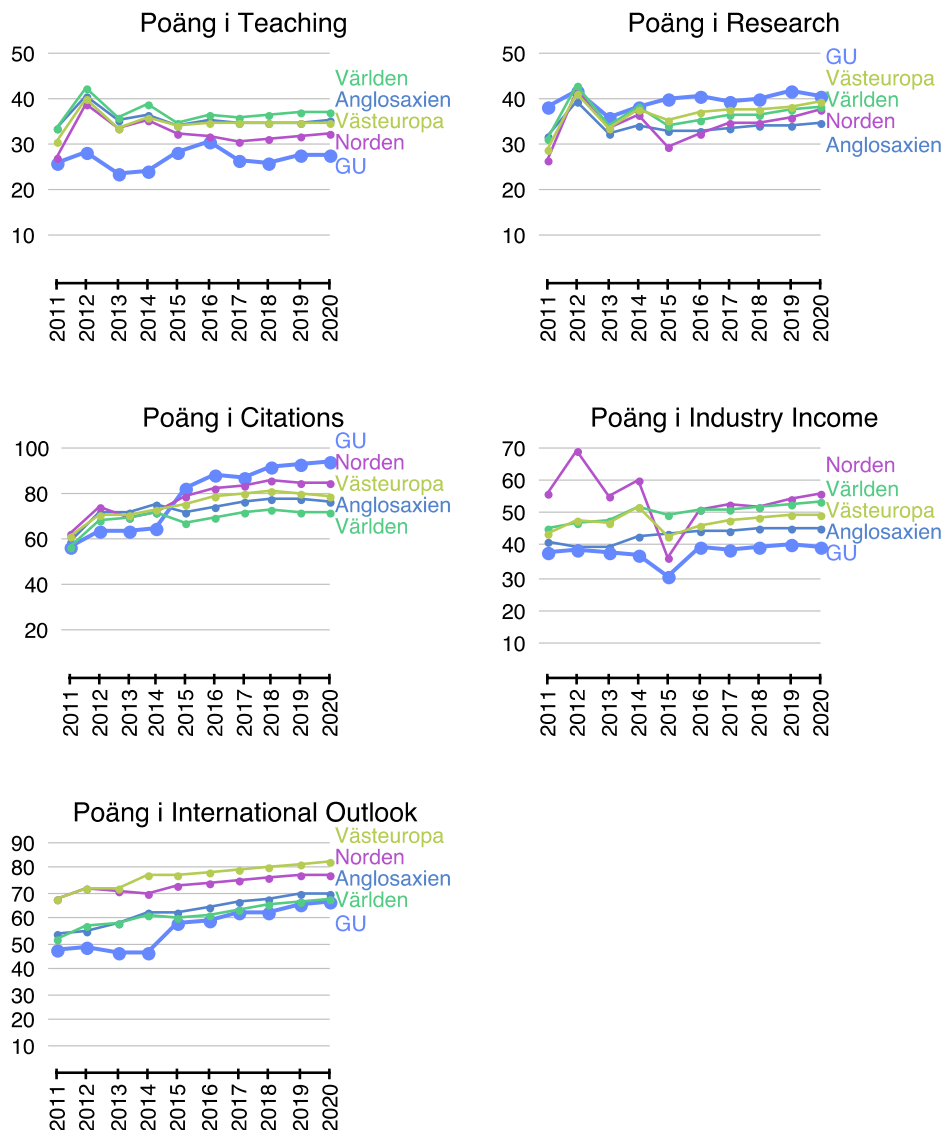

Figur 9: Lärosäten i spannet 101–300 år 2011 på THE World Universities Rankings. Jämförelsegrupperna visas som medelvärden, och det finns stor spridning inom varje grupp.

Kommentar: Notera att diagrammet endast visar spannet 101–300 år 2011. "Västereuropa" betyder alltså de västeuropeiska lärosäten som var rankade på plats 101–300 år 2011 (undantaget Göteborgs universitet), inte samtliga västeuropeiska universitet.

"Anglosaxien" = USA, Storbritannien, Kanada, Australien, Nya Zeeland och Irland.

Göteborgs universitet uppvisar en nästan omvänd utveckling mot jämförelsegrupperna: när de andra grupperna stiger fram till 2014 sjunker istället Göteborgs universitet, och när jämförelsegrupperna faller kraftigt 2015 tar Göteborgs universitet istället ett stort språng uppåt. Efter 2015 är Göteborgs universitets utveckling mer lik jämförelsegruppernas, dock mer ojämn. Universitet är tröga organisationer, och den stora förändringen 2015 kan egentligen bara förklaras med metodförändringar. Vi ska strax återkomma till detta, men först behöver vi se utvecklingen i de olika indikatorerna.

Figur 10: Poäng på indikatorgrupperna i THE World Universities Rankings för lärosäten som låg i spannet 101–300 år 2011. Jämförelsegrupperna visas som medelvärden, och det finns stor spridning inom varje grupp.

Kommentar: THE redovisar inte poängen för varje enskild indikator, utan endast för grupper av indikatorer. Det är dessa grupper som visas i Figur 10.

Notera att diagrammet endast visar spannet 101–300 år 2011. "Västereuropa" betyder alltså de västeuropeiska lärosäten som var rankade på plats 101–300 år 2011 (undantaget Göteborgs universitet), inte samtliga västeuropeiska universitet.

"Anglosaxien" = USA, Storbritannien, Kanada, Australien, Nya Zeeland och Irland.

- Teaching: Indikatorer för undervisningsanseende, doktorsexamina per akademiskt anställd, akademiskt anställda per student, totala lärosätesintäkter per akademiskt anställd samt doktorsexamina per kandidatexamen.
- Research: Indikatorer för forskningsanseende, lärosätets forskningsintäkter per akademiskt anställd samt publikationer i Scopus per akademiskt anställd.
- Citations: Fåltnormerad medelcitering.

- Industry Income: *Lärosätets intäkter från näringslivet för forskning, dividerat med antalet anställda akademiker.*
- International Outlook: *Indikatorer för andel utländska medborgare bland de akademiskt anställda och bland studenterna, samt andel internationellt samförfattade publikationer i Scopus.*

Indikatorpoäng är osäkra och bör tolkas med försiktighet; se sid. 10.

2015 gjorde THE flera betydande metodförändringar, och det är svårt att veta exakt vilka som orsakade den stora förändring som syns i Figur 9. Flera bibliometriska metodförändringar gjorde att nästan alla svenska lärosäten steg i citeringsindikatorn. Anseendeundersökningarna förändrades också, och Göteborgs universitets resultat gick från 9 till 17 poäng och från 10 till 16 poäng för forsknings- respektive undervisningsanseende³.

2015 skedde också en förändring i hur våra uppgifter om internationella studenter rapporterades in: tidigare utgick vi från UKÄ:s statistik över freemovers, men det var en för smal definition av international students, och vi började istället uppskatta andelen utländska studenter utifrån ansökningsuppgifter om studenternas förutbildning; det var inte heller något exakt mått, men bättre än det tidigare. (Numera beställer vi uppgifter från SCB, vilket ger svar som ligger mycket nära det THE ber om.) Detta förklarar en del av uppgången i indikatorgruppen *International Outlook*⁴.

Det finns i övrigt inga tydliga mönster i indikatorernas förändringar, och man kan säga att metodförändringarna och inrapporteringsförändringen 2015 justerade Göteborgs universitets värden i citeringsindikatorn, indikatorn för internationella studenter, samt i anseendeindikatorerna, och att förändringarna därefter i stort sett följer jämförelsegrupperna (och även de andra svenska lärosätena som grupp), dvs. en svagt sluttande trend.

Diskussion

Generellt sett har Göteborgs universitet klarat sig bra i ARWU och hyggligt i THE, medan placeringen i QS är ungefär densamma som i början av perioden, relativt jämförelsegrupperna. I ARWU och THE är bibliometrin (både citeringar och publikationer) en stark gren, som blivit ännu starkare genom gynnsamma metodförändringar. I QS har en ogynnsam metodförändring i citeringsindikatorn 2015 till stor del kompensats med förändrad inrapportering gällande antal studenter, andel internationella studenter samt andel internationella anställda.

Se bilaga 1 för en beskrivning av Göteborgs universitets bibliometriska utveckling under perioden.

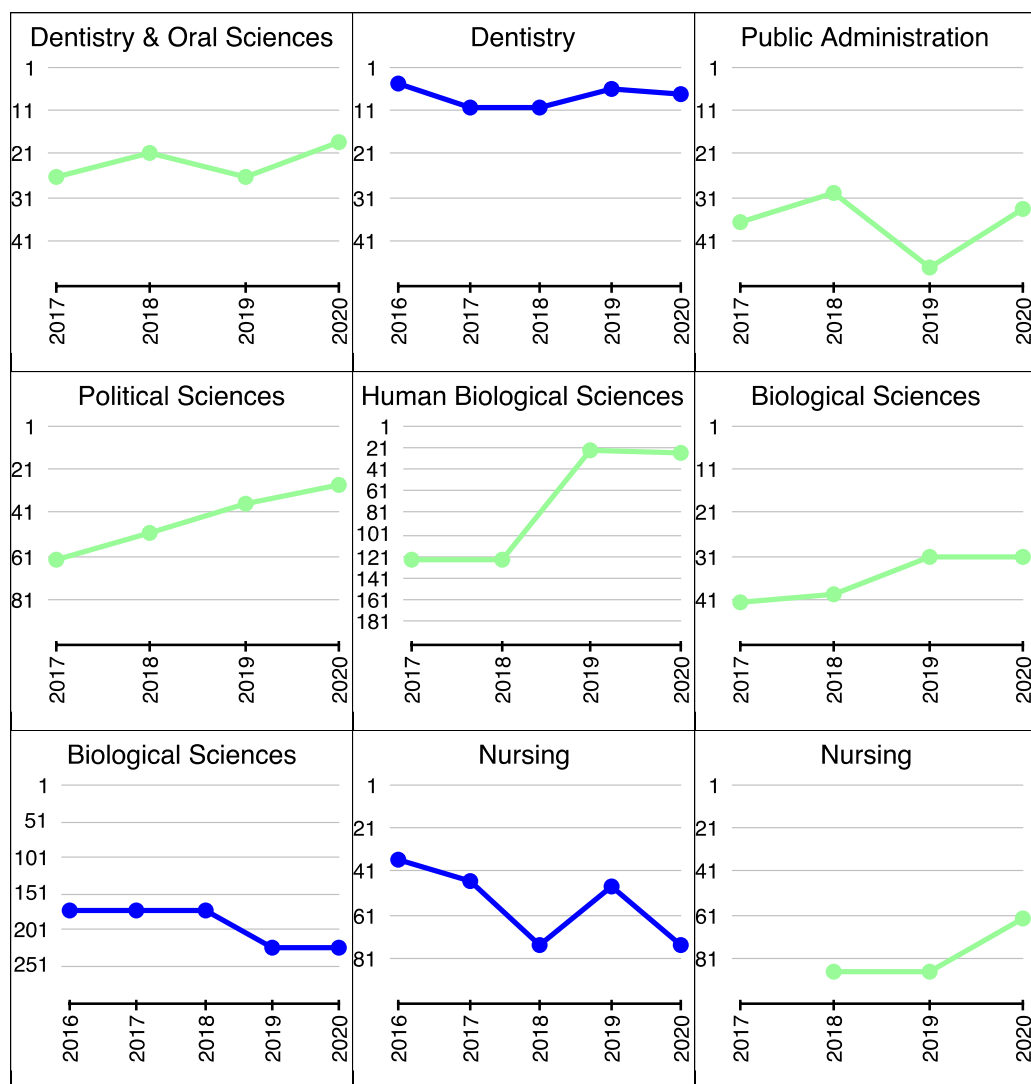
³ Poängen skapas genom att ett medelvärde beräknas och sedan uttrycks alla lärosätens värden i antal standardavvikelser från medelvärdet: -1,67 skulle då betyda 1,67 standardavvikelser lägre än medelvärdet. När detta har gjorts skalas poängen om så att det högst rankade lärosätet får 100 poäng och det lägst rankade 0 poäng.

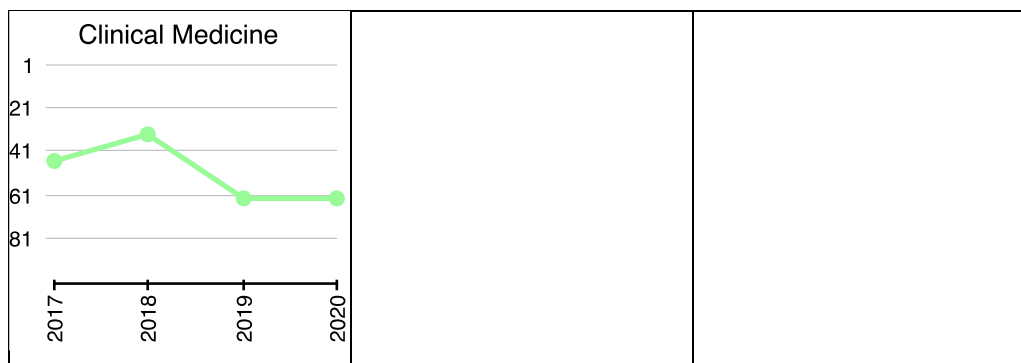
⁴ Det förklarar dock inte hela uppgången: en betydande del sker i indikatorn *international co-authorship*.

Göteborgs universitets placering på ämnesrankningarna

Alla de tre stora rankingarna publicerar också ämnesrankningar. Dessa är i allmänhet metodologiskt skakigare, svårare att förstå och mindre uppmärksammade än huvudrankningarna. En betydande svårighet är att veta vilken forskning det är som ingår i de olika ämnena. Som exempel kan nämnas att ARWU har en rankning för *Biological Sciences* och en annan för *Human Biological Sciences*; var forskning som gäller både human och icke-human biologi hamnar är oklart. Av det skälet måste ämnesrankningarna tolkas med betydande försiktighet.

Göteborgs universitet högsta placeringar i ämnesrankningarna visas i Figur 11: Ämnesrankningar där Göteborgs universitet placerar sig i spannet 1–50. Grönt är ARWU, blått är QS. Figur 11.

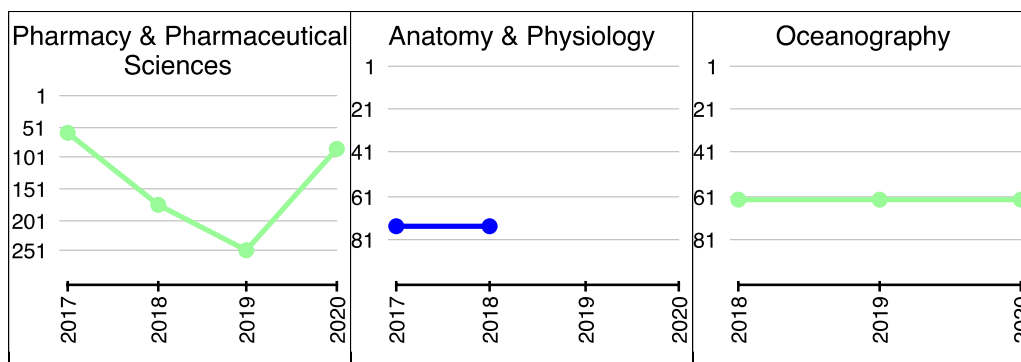

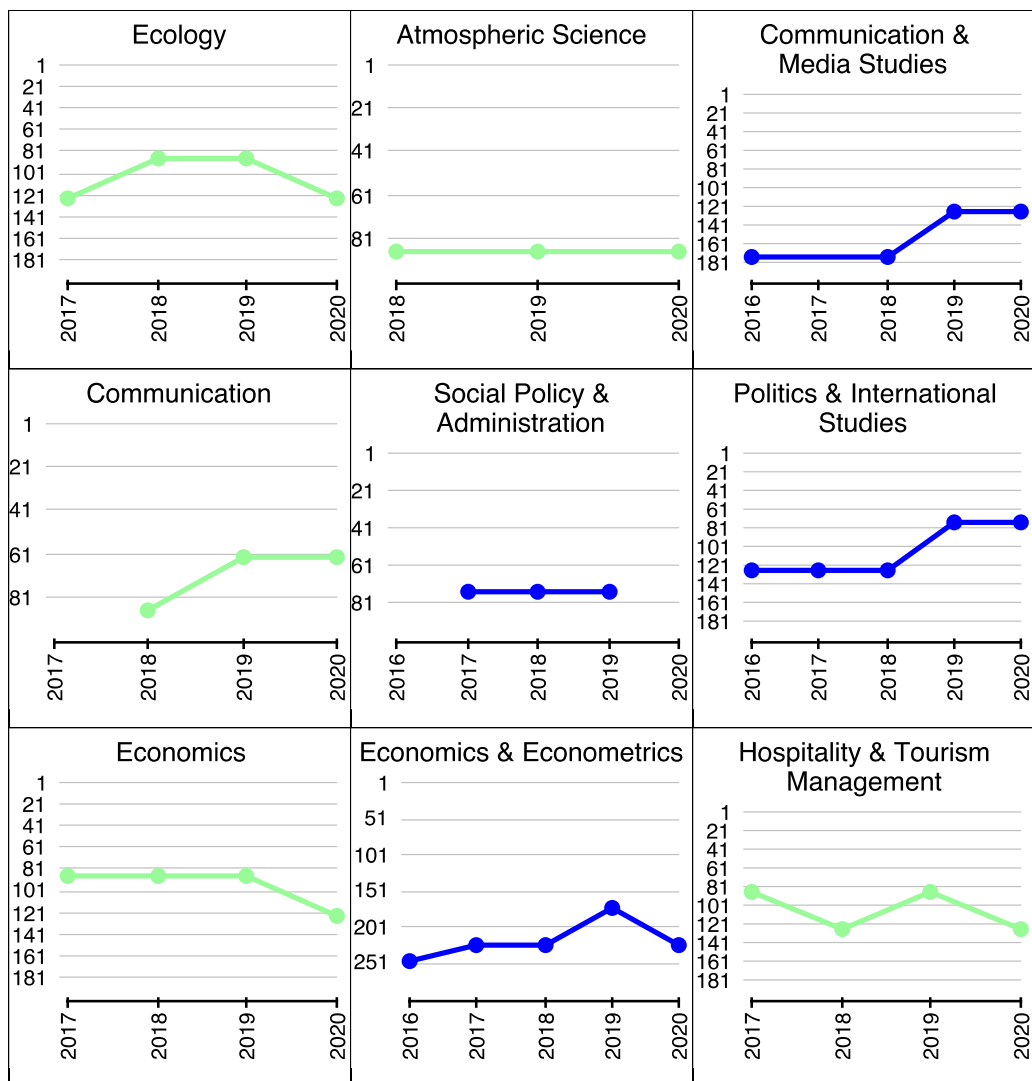
Figur 11: Ämnesrankningar där Göteborgs universitet placerar sig i spannet 1–50. Grönt är ARWU, blått är QS.

Kommentar: De årtal som redovisas på x-axlarna är de år då den aktuella ämnesrankningen har publicerats.

Den bästa placeringen på någon ämnesrankning som Göteborgs universitet har fått är i QS *Dentistry*-rankning år 2016, plats 5; universitetet har stannat i intervallet 1–10 under hela den ämnesrankningens livslängd. Även i motsvarande rankning från ARWU (*Dentistry & Oral Sciences*) är Göteborgs universitet högt rankat. På liknande sätt är lärosätets forskning inom *Nursing* högt rankat i både QS och ARWU. I *Biological Sciences*, å andra sidan har universitetet radikalt olika placeringar i QS och ARWU: 30–40 i ARWU och 175–225 i QS.

I *Clinical Medicine* fick Göteborgs universitet poäng 2017–2018 för Arwid Carlssons nobelpris 2000, men de efterföljande åren bedömde ARWU att det priset inte var relevant för *Clinical Medicine*; därav fallet 2019.

Figur 12: Ämnesrankningar där Göteborgs universitet placerar sig i spannet 51–100. Grönt är ARWU, blått är QS.

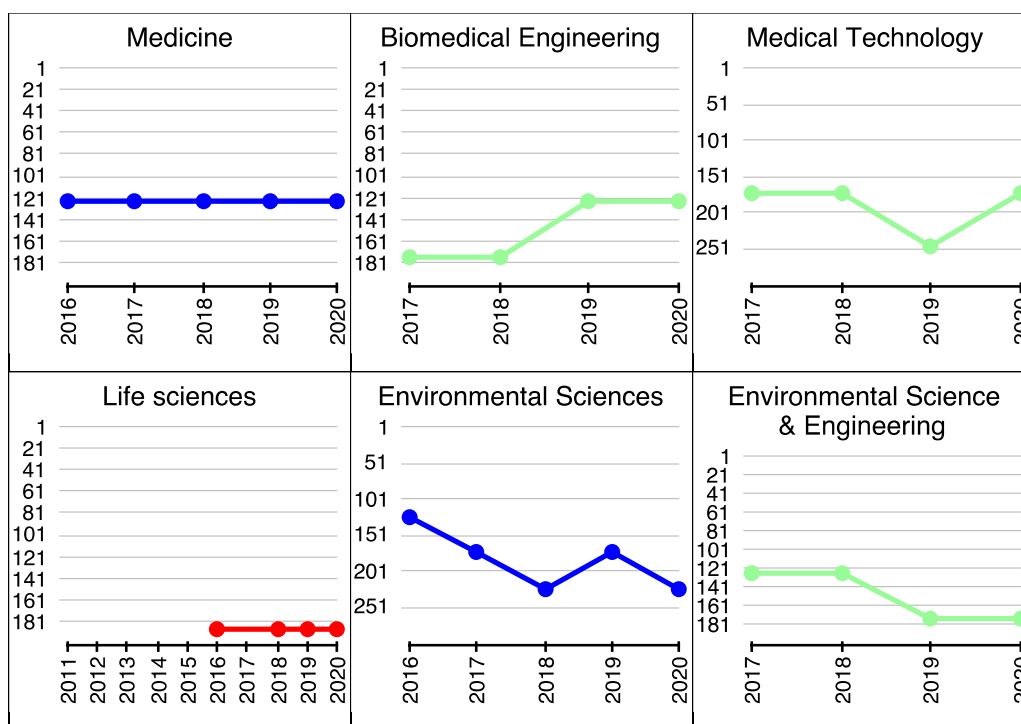
Kommentar: De årtal som redovisas på x-axlarna är de år då den aktuella ämnesrankningen har publicerats.

I intervallet 51–100 förekommer Göteborgs universitet i ett flertal ämnesrankningar. Man kan notera att ett ämnes placering kan variera ganska kraftigt mellan QS och ARWU: För *Communication* (& *Media Studies*) ligger Göteborgs universitet i intervallet 51–100 i ARWU men betydligt lägre i QS. På liknande sätt är Göteborgs universitet rankat ca 100 placeringar högre för *Economics* (& *Econometrics*) i ARWU än i QS.

Ämnet *Pharmacy* (& *Pharmaceutical Sciences*) kan användas som ett exempel för att visa på svårigheterna med att tolka ämnesrankningarna:

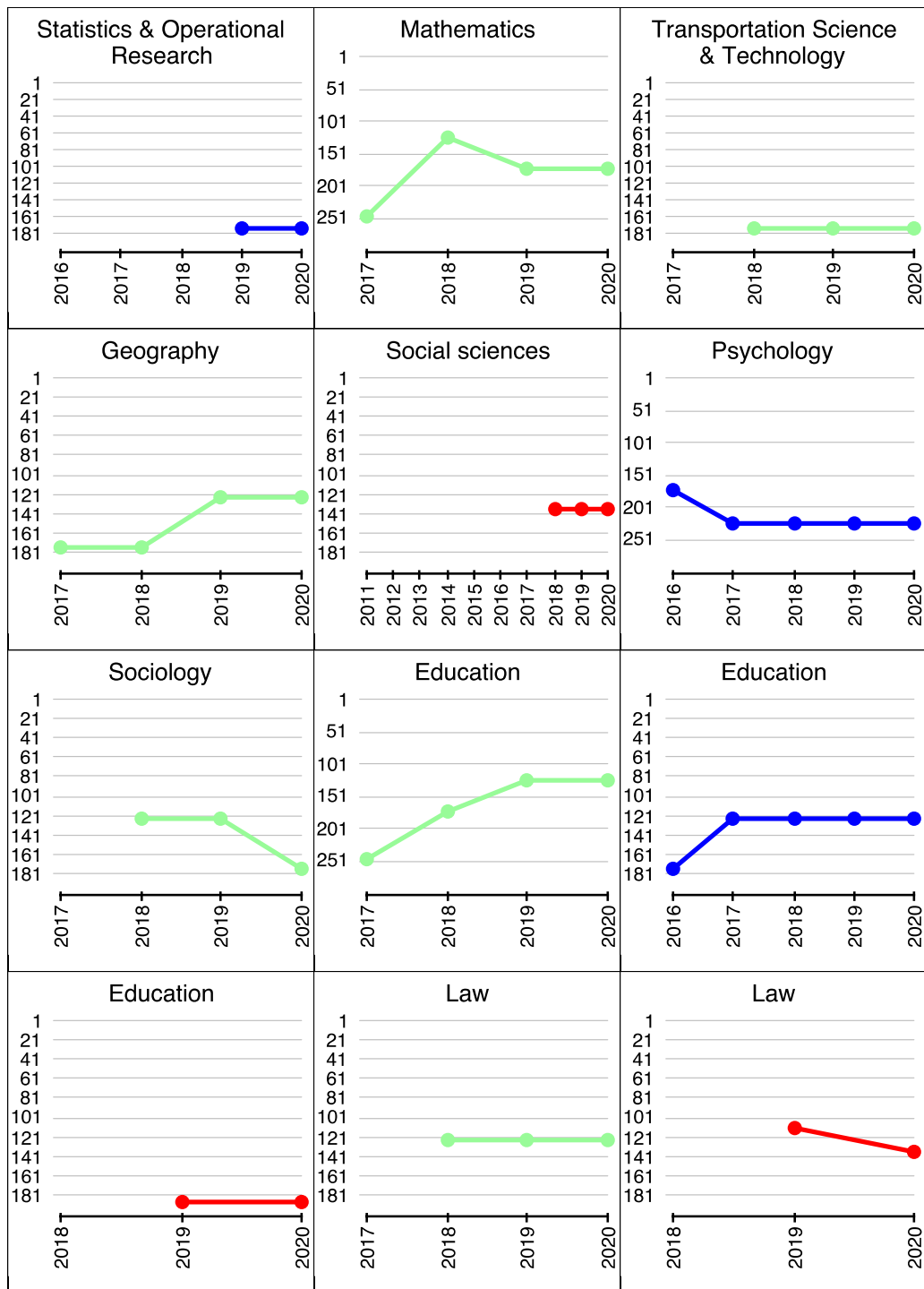
- 2017 fick Göteborgs universitet placeringen 51–75 (inofficiellt plats 67); det året gav Arwid Carlssons nobelpris från 2000, i fysiologi eller medicin, lärosätet 35 poäng av 100 möjliga i indikatorn Award, som viktades med 30 %.

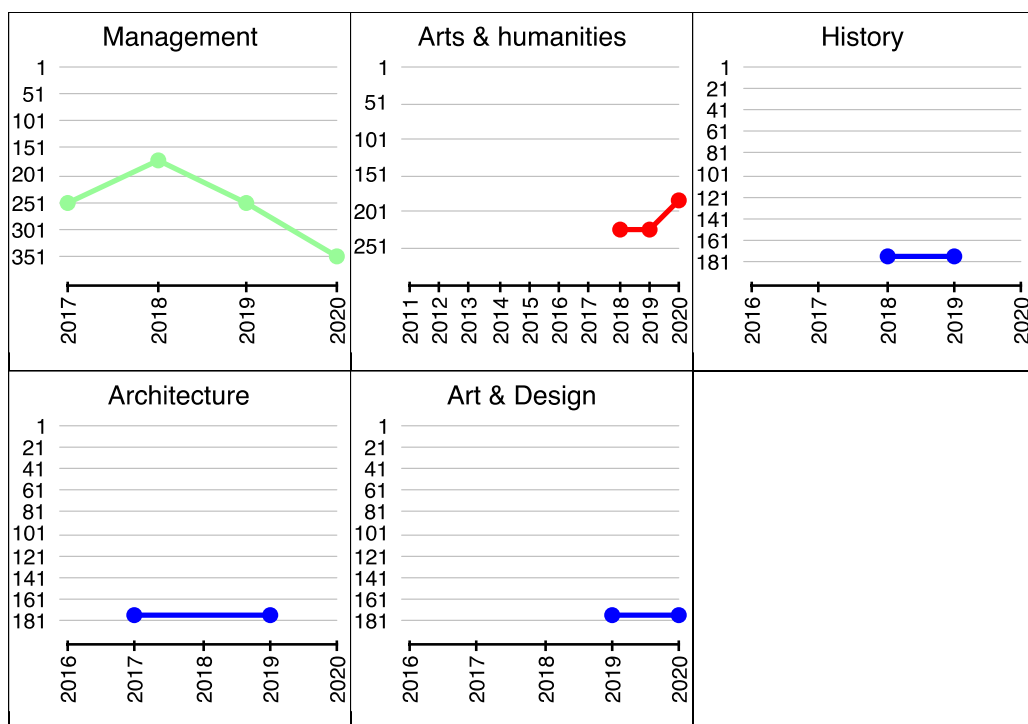
- 2018 togs indikatorn Award bort från *Pharmacy & Pharmaceutical Sciences* och Göteborgs universitet sjönk till plats 151–200 (inofficiellt plats 172).
- 2019 togs indikatorn Award in igen, men nu hade ARWU börjat göra individuella bedömningar av vilka nobelpris som skulle ge poäng i de relevanta ämnesrankningarna, och Arwid Carlssons nobelpris bedömdes inte höra hemma i *Pharmacy & Pharmaceutical Sciences*. Göteborgs universitet fick då inte några poäng i indikatorn Award. Dessutom gavs Award bara vikten 5 %. I de övriga indikatorerna fick universitetet markant högre poäng för medelcitering (vikt 30 %), något högre för internationella samarbeten (vikt 5 %), och något lägre poäng för publikationer (vikt 30 %). Det hela resulterade, något överraskande, i att Göteborgs universitet hamnade på plats 201–300 (inofficiellt plats 237).
- 2020 skedde inga metodförändringar, men Göteborgs universitet fick 25 poäng i indikatorn TOP, där de tidigare inte fått några poäng alls. Detta berodde på en publikation från 2018 i topptidskriften *Nature Reviews Drug Discovery*⁵. I övrigt skedde inga större förändringar i indikatorerna. Göteborgs universitet steg kraftigt till plats 76–100 (inofficiellt plats 88).

⁵ Publikationens korresponderande författare var Tudor I. Oprea, som var gästprofessor vid Göteborgs universitet (avdelningen för reumatologi och inflammationsforskning) 2018-2020. Han hade samtidigt affilierat till två andra universitet (University of New Mexico och Köpenhamns universitet), som också får poäng för denna publikation.

ARWU använder sig av femåriga publikationsperioder, och i 2020 års ranking var det perioden 2014-2018. Publikationen kommer troligen att ge poäng under ytterligare fyra år, tills dess publikationsfönstret blir 2019-2023. Publikationen resulterade i 25 poäng av 100 möjliga i indikatorn TOP, som har 30 % vikt.

Figur 13: Ämnesrankningar där Göteborgs universitet placerar sig i spannet 101-200. Grönt är ARWU, blått är QS, och rött är THE.

Kommentar: De årtal som redovisas på x-axlarna är de år då den aktuella ämnesrankningen har publicerats.

I intervallet 101–200 dyker Göteborgs universitet upp även i THE:s ämnesrankningar. Dessutom finns universitetet representerat i några ämnen inom humaniora och konst, vilket vi inte sett tidigare.

Diskussion

Tittar man på ämnesrankningarna i Figur 11 - Figur 13 ser man att Göteborgs universitet i allmänhet har högre placeringar i ARWU än i QS. Detta kan förklaras med att anseendeundersökningar väger tungt i QS ämnesrankningar, medan ARWU är betydligt mer bibliometriskt orienterat. Göteborgs universitet lyckas få goda poäng inom anseendeundersökningarna endast inom ämnen som är någorlunda små och välavgränsade och där Göteborgs universitet samtidigt har omfattande verksamhet (*Dentistry* och *Nursing*). I dessa ämnesrankningar viktas dessutom anseendeundersökningarna jämförelsevis lågt, vilket förmodligen ytterligare gynnar universitetet.

De jämförelsevis svaga resultaten i THE:s ämnesrankningar förklaras dels av att THE använder sig av anseendeundersökningar, vilket är en svag gren för Göteborgs universitet, och dels av att THE använder breda ämnen, vilket ytterligare förstärker denna svaghet⁶.

⁶ Som anseendeundersökningarna är utformade krävs det att ett lärosäte har mycket forskning inom hela det aktuella ämnets område. För Göteborgs universitets del passar det när det gäller odontologi, vårdvetenskap och i viss mån utbildningsvetenskap, men i övriga områden är universitet inte tillräckligt stort, eller åtminstone inte tillräckligt välkänt.

I ARWU används viktiga vetenskapliga priser för en del ämnesrankningar. Arwid Carls-sons nobelpris från 2000 gav i 2020 års upplaga Göteborgs universitet poäng i *Biological Sciences* och *Human Biological Sciences*. I *Dentistry & Oral Sciences* fick universitetet poäng för *LADR Distinguished Scientist Award*, vilket kommer sig av ett pris till Torsten Jemt 2015 för hans forskning om tandimplantat; när priset delades ut arbetade Torsten på Brånemarkkliniken, en av Folktandvårdens specialistmottagningar placerade på Medicinareberget i Göteborg, men var samtidigt adjungerad professor vid Institutionen för odontologi. Detta, tillsammans med höga poäng för medelcitering och internationellt samförfattande, förklarar de höga placeringarna i *Dentistry & Oral Sciences* för Göteborgs universitet.

För de samhällsvetenskapliga ämnena *Political Sciences* och *Public Administration* förklaras Göteborgs universitets höga rankning i ARWU framförallt med hög medelcitering eller hög andel publikationer i topptidskrifter⁷. Den höga placeringen i *Clinical Medicine* i ARWU förklaras med hög citeringsgrad i kombination med stor produktion.

Göteborgs universitets placering på övriga rankningar

Förutom de stora rankningarna från THE, QS och Shanghai Ranking finns ett flertal mindre kända rankningar. Några av dessa redovisas nedan.

THE Golden Age Ranking

THE grupperar lärosäten efter ålder, och kallar perioden 1946–1967 för *the golden age*. De gör ett utsnitt från sin vanliga rankning (THE World Universities Rankings) med lärosäten som grundades under denna period. I den rankningen kom Göteborgs universitet 2020 på plats 19.

Att Göteborgs universitet anses grundat under perioden 1946–1967 beror på att vi fick universitetsstatus 1954. (Från och med 2021 kommer vi att rapportera 1891 som grundadeår, det år Göteborgs högskola grundades.)

Best Global University Ranking

Den amerikanska tidskriften *U.S. News & World Report* har publicerat rankningar över amerikanska lärosäten sedan åtminstone 1983, och de släppte 2014 sin första internationella universitetsrankning, *Best Global University Ranking*. 75 % av vikten ges till bibliometriska indikatorer, och 25 % till anseendeundersökningar (en global och en regional, som båda gäller forskningsanseende). Göteborgs universitet placerades på plats 135 i 2020 års upplaga av rankningen.

⁷ För *Political Sciences* räknas *American Political Science Review*, *World Politics*, *International Organization* samt *American Journal of Political Science* som topptidskrifter (totalt fyra GU-publikationer under perioden 2015–2018). För *Public Administration* räknas enbart *Public Administration Review* som topptidskrift (tre GU-publikationer under perioden 2015–2018).

Round University Ranking

RUR Rankings Agency är ett företag som är baserat i Moskva och som inte verkar göra något annat än att publicera rankningar. Hur företaget får intäkter är oklart.

Företaget publicerar flera olika rankningar, varav den mest övergripande heter *RUR World University Ranking*. Den använder hela 19 indikatorer av olika typer: bibliometri, anseende samt personal, student och intäkter. Göteborgs universitet får placeringen 163 i denna rankning. I *RUR Academic World University Ranking*, som bara bygger på bibliometri och forskningsanseende, hamnar vi på plats 76 (plats 2 i Sverige).

Webometrics

En forskargrupp vid forskningsinstitutet *Consejo Superior de Investigaciones Científicas* (CSIC) i Spanien har sedan 2004 publicerat en rankning av världens lärosäten, *Webometrics*. Rankningen publiceras varje halvår och innehåller i sin senaste version mer än 30 000 lärosäten. 55 % av indikatorvikten ges till indikatorer som mäter storlek och genomslag på Internet, och 45 % ges till citeringsindikatorer i Google Scholar respektive Scopus.

Göteborgs universitet hamnar på plats 174 i den senaste upplagan.

Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities

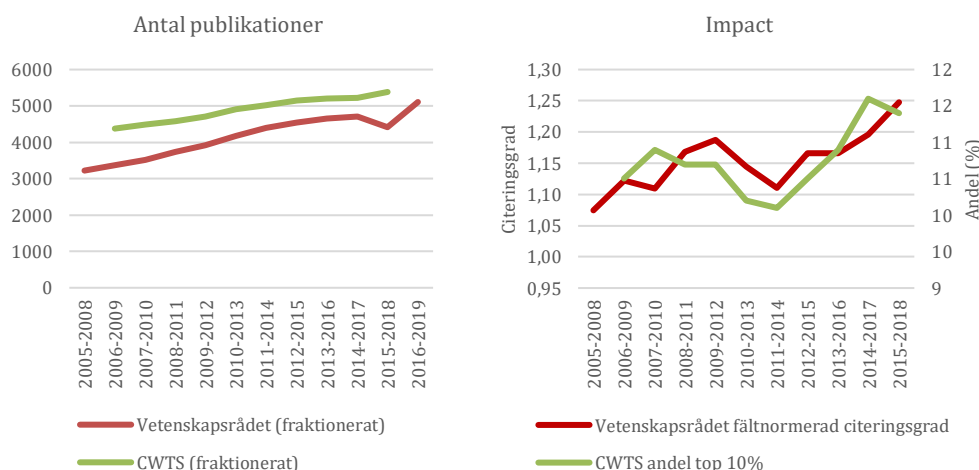
Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities, ofta kallad "Taiwan-rankningen", har publicerats sedan 2007, först av *Higher Education Evaluation and Accreditation Council of Taiwan* (HEEACT) och sedan 2012 av *National Taiwan University* (NTU). Rankningen är helt bibliometriskt baserad och placerade 2020 Göteborgs universitet på plats 165.

CWUR

Center for World University Rankings är ett konsultföretag i Förenade Arabemiraten, och de publicerar sedan 2012 en internationell universitetsrankning under namnet CWUR World University Rankings. 60 % av slutresultatet styrs av indikatorer som gäller akademiska priser och toppjobb på företag på Forbes Global 2000, medan 40 % styrs av bibliometriska indikatorer. Göteborgs universitet gavs platsen 169 i 2020 års upplaga.

Bilaga 1 – Bibliometrisk statistik för Göteborgs universitet

Både Vetenskapsrådet och det bibliometriska centret vid Universiteit Leiden (CWTS) publicerar bibliometrisk statistik om enskilda lärosäten, och utifrån de uppgifterna kan man få en bibliometrisk bild av Göteborgs universitet.

Figur 14: Publikationer och citeringar för Göteborgs universitet i Web of Science.

Kommentar: "Fraktionerat" innebär att varje publikation delas upp i en bit per författare, och varje bit förs till respektive författarens lärosäte.

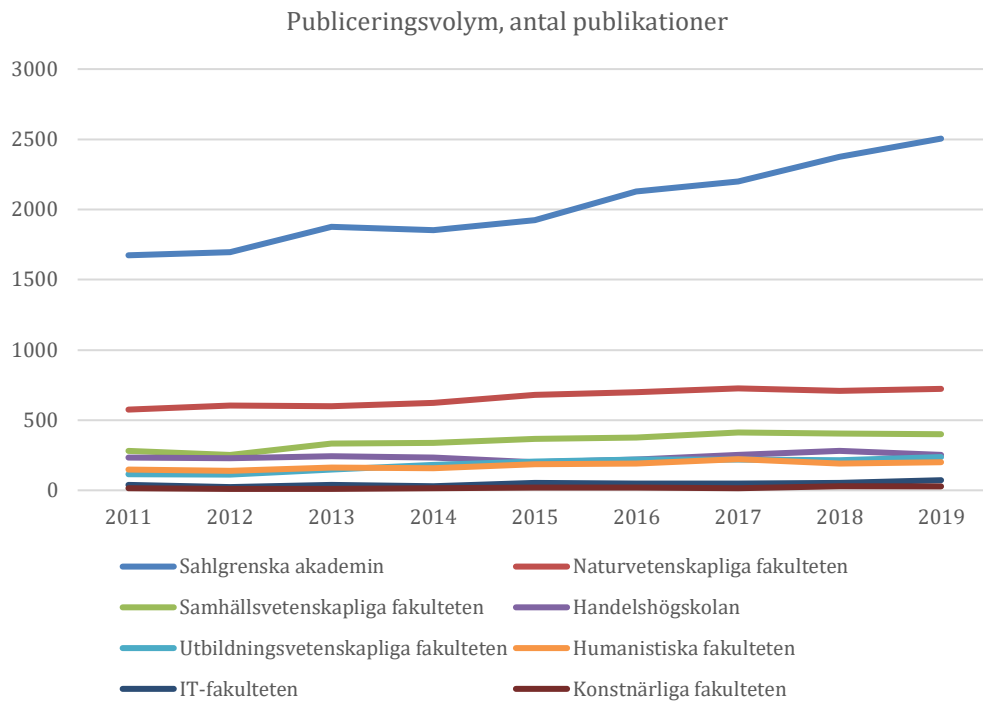
"Fältnormerad citeringsgrad" innebär att publikationerna först delas in i grupper, "fält", efter publiceringsår, publikationstyp och ämne; och sedan beräknas ett genomsnittligt antal citeringar per publikation för varje grupp. För varje artikel beräknas sedan antal citeringar relativt denna genomsnittliga citering, vilket kallas fältnormerad citering. Ett värde på 1 betyder då "lika många citeringar som genomsnittet för fältet". Den genomsnittliga fältnormerade citeringen för ett lärosätes publikationer kallas den fältnormerade citeringsgraden. Världsgenomsnittet är definitionsmässigt 1.

"Andel top 10 %" anger hur stor andel av lärosätets publikationer som hör till de 10 % högst citerade för fältet. Världsgenomsnittet är definitionsmässigt 10 %.

Figur 14 visar att Göteborgs universitets publiceringsvolym har stigit nästan konstant under perioden. Citeringsgraden och andel top-10% har också stigit markant, även om dessa uppvisar en mer ojämn kurva. (Perioden 2011–2014 var citeringsmässigt svagast.)

För att få en uppfattning av var på Göteborgs universitet denna ökning har skett kan man använda sig av databasen GUP (Gothenburg University Publications). I GUP registreras i stort sett alla vetenskapliga publikationer från Göteborgs universitet⁸, med uppgift om författarnas fakultetstillhörighet.

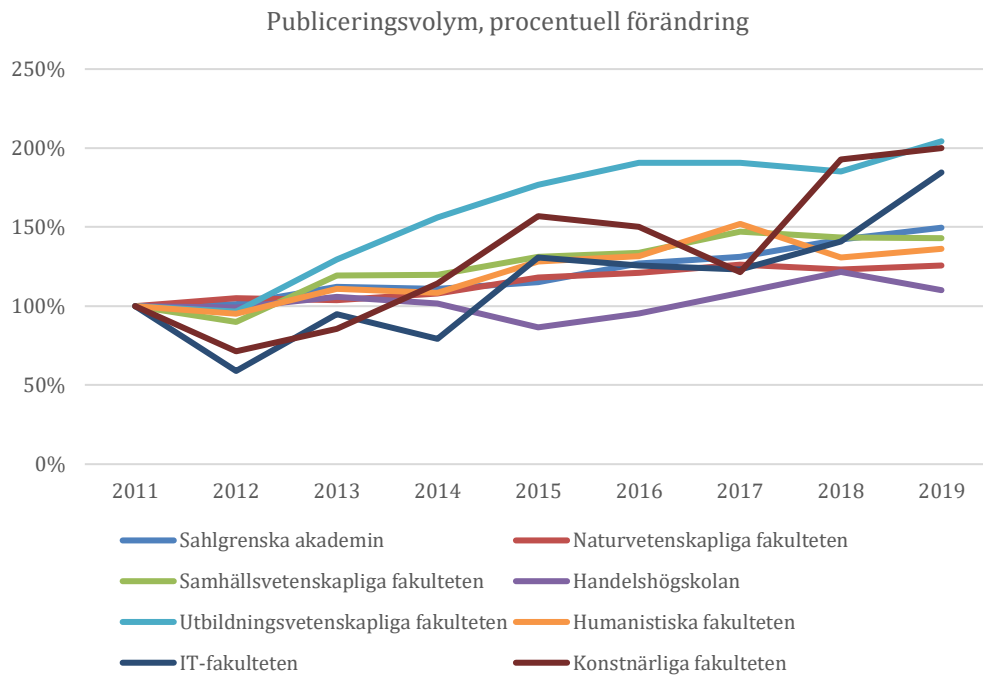
⁸ Alla fakulteter har idag interna fördelningsmodeller för fakultetsanslaget som åtminstone delvis använder bibliometriska indikatorer, och dessa beräknas med hjälp av uppgifter från GUP. Av det skälet har institutionerna starka incitament att se till att alla publikationer faktiskt registreras där.

Figur 15: Antal vetenskapliga, refereegranskade publikationer i GUP, per fakultet.

Som Figur 15 visar är Sahlgrenska akademien den största fakulteten publiceringsmässigt, med mer än hälften av de vetenskapliga refereegranskade publikationerna från Göteborgs universitet. Sahlgrenska akademins ökning sedan 2011 förklarar också den största delen av den totala ökningen från för Göteborgs universitet: av den totala ökningen om 1355 publikationer stod Sahlgrenska akademien för 831, vilket är drygt 60 %.

I diagrammet ovan är det svårt att se ökningen för de publiceringsmässigt mindre fakulteterna, och vi tittar istället på den relativa utvecklingen.

Figur 16: Relativ förändring av antalet refereegranskade vetenskapliga publikationer i GUP sedan 2011, per fakultet.

Figur 16 visar att i relativa tal är det Utbildningsvetenskapliga fakulteten som har stigit mest publiceringsmässigt sedan 2011, med drygt 200 %, och Konstnärliga fakulteten nästan lika mycket, 200 %. I båda fallen är det dock från låga nivåer: från 14 publikationer 2011 vid Konstnärliga fakulteten till 28 publikationer 2019, och från 116 publikationer 2011 vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten till 237 publikationer 2019.